

FINANCIELE
BESTUURSRAPPORTAGE 2018,
PEILDATUM 1 OKTOBER

METROPOOLREGIO EINDHOVEN

“Een excellente regio waar het goed leven is”

METROPOOL
REGIO
EINDHOVEN

Inhoud

Samenvatting	3
Metropoolregio Eindhoven	5
Economie:	
- Werkplaats Economische strategie / Investeringsfondsen	6
- Werkplaats Bedrijventerreinen en detailhandel	8
- Werkplaats Arbeidsmarkt	9
Fysieke leefomgeving:	
- Werkplaats Strategie Ruimte	11
- Werkplaats Mobiliteit en Innovatie	12
- Werkplaats Wonen	14
- Thema Energietransitie	16
- Thema Transitie Landelijk gebied	18
Organisatie Regionaal netwerk	19
Oud SRE & Voorziening Gulbergen	21
Regionaal Historisch Centrum Eindhoven	23
Overhead	24
Paragrafen	26
Financiële overzichten	
- Personele kosten, programmakosten en baten	31
- Onvoorzien	32
- Mutatie reserves	32
Reorganisatievoorziening SRE	34

Voorwoord

Voor u ligt de tweede Bestuursrapportage van de Metropoolregio Eindhoven in het jaar 2018.

In de eerste rapportage hebben we u geïnformeerd over de beleidsmatige uitvoering van het Werkprogramma 2018 in de periode januari t/m mei.

In deze tweede rapportage gaan we in op de financiële realisatie over de periode januari t/m september 2018. Hierbij betrekken we ook het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) als onderdeel van de concernorganisatie Metropoolregio Eindhoven.

SAMENVATTING

Financiële realisatie Werkprogramma 2018, peildatum 1 oktober

ALGEMEEN

- Voor u ligt de tweede Bestuursrapportage van de Metropoolregio Eindhoven in het jaar 2018. In de eerste rapportage hebben we u geïnformeerd over de beleidsmatige uitvoering van het Werkprogramma 2018 in de periode januari t/m mei.
- In het hoofdstuk Paragrafen treft u de ontwikkelingen gedurende de verslagperiode aan met betrekking tot Weerstandsvermogen en risicomanagement, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen, Grondbeleid en Onderhoud kapitaalgoederen.
- Het geschil tussen Attero en de Brabantse gewesten over de garantieplicht van aanlevering van brandbaar restafval over het jaar 2015 loopt nog steeds. In tegenstelling tot het oordeel in de arbitrage over de jaren 2011 tot en met 2014, heeft het NAI nu geoordeeld dat de gewesten wel verplicht zijn om aan Attero een compensatie te betalen voor de minderlevering. Partijen hebben de opdracht gekregen om met elkaar in gesprek te gaan over de bepaling van de hoogte van het bedrag. Ook voor de periode 2016-januari 2017 wordt een arbitrageprocedure verwacht.
- De aanbestedingstrajecten Accountantsdienstverlening 2018-2021 en ICT dienstverlening zijn afgerond.
- Bij het opmaken van de jaarrekening 2018 worden de reorganisatievoorziening SRE en de bestemmingsreserves personele kosten in overeenstemming gebracht met de onderliggende verplichtingen. Deze mutaties hebben invloed op het exploitatiesaldo. Hiermee is in deze rapportage geen rekening gehouden.

METROPOOLREGIO EINDHOVEN

ALGEMEEN

- De afbouw van personeel volgend uit de reorganisatie van het SRE is volledig gerealiseerd.

WERKPLAATSEN

- In 2018 zijn de werkzaamheden als gevolg van het updateproces verlegd naar andere thema's. Dit betekent dat er op de werkplaatsen Bedrijventerreinen en detailhandel, Strategie Ruimte, Wonen en Mobiliteit en Innovatie minder uitgaven zijn gedaan dan opgenomen in de begroting 2018.
Gezien over een heel jaar wordt voor deze werkplaatsen een bedrag van € 115.500 minder onttrokken aan de bestemmingsreserve Fysiek domein. Het exploitatieresultaat wordt niet beïnvloed.

ORGANISATIE REGIONAAL NETWERK

- Uitgaven betrekking hebbende op de organisatie van het regionaal netwerk vinden plaats binnen de daarvoor beschikbaar gestelde budgetten.

OUD SRE

- Het lidmaatschap van de Metropoolregio Eindhoven met de Vereniging van Contracten is verlengd vanwege de nog lopende claims van Attero over de jaren 2015-januari 2017 inzake de minderlevering brandbaar restafval. Dit was niet voorzien in de begroting 2018 en leidt tot een nadeel van ruim € 91.000.

REGIONAAL HISTORISCH CENTRUM EINDHOVEN (RHCE)

- Tot en met de verslagperiode laat het RHCE een positief resultaat zien van ruim € 40.000. Strak budgetbeheer, het intern herschikken van taken alsmede het beëindigen van niet tot de wettelijke taak behorende werkzaamheden en van inhuurcontracten (o.a. receptie) hebben er onder meer toe geleid dat er meer grip is op de financiën.

METROPOOLREGIO EINDHOVEN

“Een excellente regio waar het goed leven is”

Met de realisatie van het Werkprogramma 2018 wil de Metropoolregio Eindhoven een duidelijke bijdrage leveren aan de stevige ambities die we als regio hebben en willen we onze positie als regionale wereldspeler verder verstevigen. Hierbij is het onze ambitie om een complete regio te zijn waarin werken, wonen en leven op een hoog niveau aanwezig zal zijn. Hiermee zijn we een regio, die zich nationaal en internationaal onderscheidt en hierdoor talent en middelen aantrekt. We dragen hiermee maximaal bij aan onze economische strategie van de regio, zoals geformuleerd in Brainport Next Generation.

Het Werkprogramma 2018 Metropoolregio Eindhoven is het laatste werkprogramma in de cyclus van de Regionale Agenda 2014-2018. In 2018 zijn een zevental hoofdopgaven opgepakt:

1. Versterken economische samenwerkingsstructuur (Werkplaats Economische Strategie)
2. Versterken bedrijfslocaties en detailhandel (Werkplaats Bedrijventerreinen en Detailhandel)
3. Versterken van de arbeidsmarkt (Werkplaats Arbeidsmarkt)
4. Versterken van de kwaliteit van woon-, werk- en leefomgeving (Werkplaats Strategie Ruimte)
5. Versterken van (inter)nationale bereikbaarheid (Werkplaats Mobiliteit en Innovatie)
6. Versterken van een aantrekkelijk woonaanbod en woonomgeving (Werkplaats Wonen)
7. Versterken energietransitie (Regionale Taskforce)

In januari 2018 zijn we ook begonnen met de ‘Update Metropoolregio Eindhoven’. Een stevige verbetering van de bestuurlijke samenwerking van 21 gemeenten. Verder hebben in maart 2018 de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden, dus is dit het eerste jaar van een nieuwe bestuursperiode.

Met de conclusies uit de evaluatie van de samenwerking (2017) als startpunt werken we als 21 gemeenten samen om te komen tot een nieuw gedragen samenwerkingsakkoord.

Het jaar 2018 is dus een jaar waarin we zaken afronden en vooruitkijken naar nieuwe plannen en ontwikkelingen.

Nieuwe ambitie voor de regio

In de afgelopen periode hebben we als regio in een uiterst zorgvuldig proces ‘de Update’ gewerkt aan het Ambitiedocument ‘De Slagvaardige Regio’. Het is gelukt met raadsleden, colleges en ambtenaren te komen tot een nieuwe ambitie voor de regio. Daar zijn wij erg trots op.

Wij gaan met elkaar slagvaardiger samenwerken om het unieke economische profiel van de regio te versterken. De focus ligt op de thema's Economie, Mobiliteit, Energietransitie en de Transitie van het landelijk gebied. Met het Ambitiedocument als uitgangspunt gaan we samen met de colleges en raden het nieuwe samenwerkingsakkoord (met bijbehorende bestuursstructuur) opstellen.

ECONOMIE

WERKPLAATS ECONOMISCHE STRATEGIE

INVESTERINGSFONDSEN

Resultaten t/m september 2018

Brainport Actieagenda en opdrachtgeverschap Brainport

De Metropoolregio Eindhoven is verantwoordelijk voor de overheidsinbreng in de triple helix structuur van Brainport Development. Specifiek heeft afstemming plaatsgevonden over de Brainport Actieagenda. De Metropoolregio Eindhoven is lid van het projectteam Brainport Actieagenda. Inzet is om via het portefeuillehoudersoverleg economie wethouders en adviseurs EZ te informeren, maar vooral om gemeentes aan te sporen om input te leveren voor de Actieagenda en initiatieven te ontplooiën. Hiertoe heeft een gezamenlijk portefeuillehouders overleg op 13 september en een Regionaal Werkatelier op 4 oktober plaatsgevonden. Daarnaast is de regio gevraagd een bijdrage te leveren voor de cofinanciering van de uitvoeringsorganisatie Regiodeal Brainport bij het Regionaal Stimuleringsfonds. In het portefeuillehoudersoverleg van 13 september jl. hebben de portefeuillehouders economie hierover een positief advies gegeven.

Invulling thema Economie in Samenwerkingsakkoord 2019-2022

In de afgelopen periode is gestart met de inrichting van de nieuwe activiteiten binnen het thema economie. De bovenstaande thema's maken hier onderdeel van. Daarnaast is een nieuw deelthema toegevoegd gericht op het versterken van de basis economie in de regio. Momenteel vindt een nadere aanscherping/uitwerking van deze opdracht plaats.

Stimuleringsfonds en SIR/SAR

Het Stimuleringsfonds is het instrument van de regio Zuidoost-Brabant om innovatie en bedrijvigheid aan te jagen. Twee keer per jaar kunnen ondernemers en organisaties projecten indienen, die aantoonbaar tot economische waarde moeten leiden. Bij de eerste tender van 2018 zijn 38 aanvragen ingediend, waarvan er momenteel 35 in behandeling zijn genomen. Hiervan zijn er 26 gehonoreerd. In de tweede tender van 2018 zijn 34 aanvragen ingediend. Voor de SAR zijn 18 aanvragen ingediend, waarvan er 14 zijn gehonoreerd.

Vanuit Provincie geïnitieerde projecten met inbreng vanuit de Metropoolregio: We Are Food en Leisure Ontwikkelfonds (LOF)

De Metropoolregio Eindhoven is deelnemer en medefinancier in twee provinciebrede projecten. We Are Food is het inhoudelijk programma van het jaar van de gastronomie. Zes van de tien themamaanden binnen dit programma vinden mede plaats in onze regio. Denk hierbij aan thema's gelinkt aan de hightech en agrofood profielen van de regio. Vanuit het Stimuleringsfonds zijn in 2018 diverse projecten gefinancierd die aansluiten bij dit provinciale themajaar.

Het Leisure Ontwikkelfonds is bedoeld om de recreatieve sector in Noord-Brabant te versterken. De komende maanden wordt actief gezocht naar potentiële deelnemers, die via een lening ondersteuning krijgen voor hun initiatief. Recent is de Metropoolregio Eindhoven tevens bestuurlijk gevraagd deel uit te maken van de Raad van Deelnemers van het LOF. Tot op heden is door 6 initiatieven uit Zuidoost-Brabant interesse getoond in het fonds. Met twee van deze initiatieven wordt door de ondersteuningsorganisatie van het LOF gewerkt naar mogelijke indiening in december 2018.

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet Metropoolregio Eindhoven	4.288	3.216	4.097	-881
Personele kosten	309.218	231.914	256.824	-24.910
Programmakosten	0	0	0	0
Bijdrage Brainport Development	4.267.879	3.200.909	3.200.909	0
Bijdrage Stimuleringsfonds	2.707.604	2.030.703	2.030.703	0
Bijdrage Nationale Actieagenda Brainport	150.000	112.500	112.500	0
Lasten	7.434.701	5.576.026	5.600.936	-24.910
Programmamanagement Stimuleringsfonds	250.111	187.584	203.909	16.325
Bijdrage Brainport Development	4.267.879	3.200.909	3.200.909	0
Bijdrage Stimuleringsfonds	2.707.604	2.030.703	2.030.703	0
Baten	7.225.594	5.419.196	5.435.521	16.325
Saldo	-209.107	-156.830	-165.415	-8.585

Personele kosten

Ten opzichte van de begroting 2018 zijn er minder uren verantwoord op de werkplaats. Uren zijn in het kader van de update voornamelijk ingezet op andere thema's.

Programmakosten en baten

Er zijn geen verschillen te constateren in de programmakosten. De subsidie aan Brainport Development is verstrekt. De inwonerbijdrage hiervoor is in rekening gebracht bij de deelnemende, evenals de specifieke bijdragen van de gemeenten Eindhoven, Helmond, Veldhoven en Best. De jaarlijkse bijdrage aan het Stimuleringsfonds is aan de voorziening toegevoegd. De hiermee samenhangende inwonerbijdrage is in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Vanuit de resultaatbestemming 2016 is een bedrag van € 150.000 vrijgemaakt ten behoeve van de Nationale Actieagenda Brainport. De verwachting is dat eind 2018 het volledige bedrag is besteed.

De baten laten een voordeel zien van ruim € 16.000. Er zijn meer uren programmanagement onttrokken aan het Stimuleringsfonds.

ECONOMIE

WERKPLAATS BEDRIJVENTERREINEN EN DETAILHANDEL

Resultaten t/m september 2018

Het Koopstromenonderzoek is inmiddels afgerond en er hebben voor de diverse subregio's bijeenkomsten plaatsgevonden om uitleg te geven over de resultaten. Ook in het Regionaal Platform zijn de resultaten gepresenteerd. Geconstateerd is dat er ruim 411.000 m² teveel is aan retail binnen onze regio Zuidoost. In de met de Rijksoverheid gesloten RetailDeal is afgesproken dat wij aan de slag gaan om het aantal retailmeters binnen onze regio te verminderen.

Om gemeenten hierbij te helpen organiseren wij, samen met de Provincie en Fontys, een leergang detailhandel. In vier masterclasses per subregio worden er ambtelijk instrumenten aangereikt om hiermee zelf of in subregionaal verband, stappen te kunnen zetten op weg naar een Centrumvisie. Deze leergang vindt plaats in de tweede helft van 2018.

Op verzoek van de Stuurgroep Update Metropoolregio Eindhoven is door de Werkplaats Bedrijventerreinen en Detailhandel een Transitiedocument opgesteld ten behoeve van de overdracht van taken naar een ander schaalniveau.

De opdracht van de Werkplaats / Team Bedrijventerreinen om een Projectopdracht te maken, waarin in ieder geval de volgende drie onderwerpen een plaats krijgen: 1) Basisprincipes voor bedrijventerreinen; 2) doorontwikkelen op basis van thema's en 3) circulaire bedrijventerreinen is gestopt vanwege de Update. Het is aan de gemeenten en subregio's zelf welke onderwerpen zij eventueel verder willen oppakken.

De STEC-groep, die haar onderzoek doet onder andere in opdracht van de Metropoolregio Eindhoven naar de ruimtebehoefte vanuit de industrie voor de lange termijn zal haar rapport dit kwartaal opleveren. De uitkomsten van dit STEC-onderzoek zullen door de Provincie worden gebruikt voor de bedrijventerreinprogramming.

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet Metropoolregio Eindhoven	2.278	1.709	954	755
Personele kosten	160.384	120.288	84.371	35.916
Programmakosten	47.500	35.625	4.625	31.000
Lasten	207.884	155.913	88.997	66.916
Baten	0	0	0	0
Saldo	-207.884	-155.913	-88.997	66.916

Personele kosten

Gedurende het updateproces is bepaald dat activiteiten in het kader van bedrijventerreinen en detailhandel worden overgedragen naar de deelnemende gemeenten. Werkzaamheden van de medewerkers van de Metropoolregio Eindhoven hebben plaatsgevonden op andere thema's. Hierdoor zijn minder uren verantwoord op de werkplaats.

Programmakosten en baten

Uitgaven op de werkplaats worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve Fysiek domein. Vanwege de overdracht van taken worden geen uitgaven meer verwacht op de werkplaats en wordt ten opzichte van de begroting € 31.000 minder onttrokken aan de reserve. Deze lagere onttrekking zal verwerkt worden in de begrotingswijziging behorende bij deze rapportage.

ECONOMIE

WERKPLAATS ARBEIDSMARKT

Resultaten t/m september 2018

In 2018 is de Werkplaats twee keer bij elkaar geweest. De eerste bijeenkomst ging over de uitwerking van het werkprogramma via twee thema's:

1. Explosieve vraag naar mensen in alle sectoren. Deze bedreigt de economische groei.
2. Het gegeven dat geen baan de komende 10 jaar hetzelfde blijft, mede als gevolg van ingrijpende veranderingen door zaken als digitalisering en robotisering.

Vanuit bedrijfsleven en onderwijs (activerend leren Fontys/Summa) werden presentaties gegeven om het werkprogramma tot actieprogramma om te vormen. De intentie was dit af te stemmen met het thema Lerend Leven uit de Nationale Brainport Agenda en het advies SER Brabant "toerusten en innoveren".

Op verzoek van de Stuurgroep Update Metropoolregio Eindhoven is door de Werkplaats Arbeidsmarkt een Transitiedocument opgesteld ten behoeve van de overdracht van taken naar een ander schaalniveau. De tweede bijeenkomst stond in het teken van dit verzoek. Tijdens deze bijeenkomst is een overzicht vastgesteld van de onderwerpen, die ook in de toekomst op de schaal van de 21 gemeenten het best georganiseerd moet blijven worden. De Werkplaats heeft een Overdrachtsdocument opgesteld, waarin sprake is van een overdracht deels richting het thema Economie van de Metropoolregio en deels richting de werkbedrijven.

Uit de reactie van de Stuurgroep hierop bleek dat onze rol zowel ten aanzien van de inhoud, het proces en de landingsplaats van onze taken te zijn afgerond en deze taken komen te liggen bij de subregio's en de nieuwe thema's.

Op grond hiervan hebben wij op 21 mei jl. besloten alleen nog ons Overdrachtsdocument ter kennisname aan te bieden aan de Algemene Besturen van de beide werkbedrijven, Brainport en VNO/NCW Brabant-Limburg.

Na overdrachtsgesprekken in juni en juli 2018 met bovengenoemde partijen, is de werkplaats Arbeidsmarkt op 13 juli opgeheven en zijn alle verplichtingen afgewikkeld.

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet Metropoolregio Eindhoven	670	503	621	-119
Personele kosten	54.190	40.643	46.279	-5.637
Programmakosten	25.000	18.750	6.363	12.387
Afwikkeling subsidie sectorplan Helmond - De Peel	0	0	433.320	-433.320
Lasten	79.190	59.393	485.962	-426.569
Afwikkeling subsidie sectorplan Helmond - De Peel	0	0	433.320	433.320
Baten	0	0	433.320	433.320
Saldo	-79.190	-59.393	-52.642	6.751

Financiële realisatie t/m september 2018

Personele kosten

Gedurende het updateproces is bepaald dat activiteiten in het kader van arbeidsmarkt worden overgedragen naar de deelnemende gemeenten. Werkzaamheden van de medewerkers van de Metropoolregio Eindhoven hebben plaatsgevonden op andere thema's. Hierdoor zijn minder uren verantwoord op de werkplaats.

Programmakosten en baten

Vanwege de overdracht van taken naar de deelnemende gemeenten worden geen uitgaven meer verwacht op het reguliere werkbudget. Dit leidt tot een voordeel van bijna € 13.000 gedurende de verslagperiode.

FYSIEKE LEEFOMGEVING

WERKPLAATS STRATEGIE RUIMTE

Resultaten t/m september 2018

De periode tot en met september heeft in het teken gestaan van de Update van de samenwerking in de Metropoolregio.

Op verzoek van de Stuurgroep Update Metropoolregio Eindhoven is door de Werkplaats Strategie Ruimte een Transitiedocument opgesteld ten behoeve van de overdracht van taken naar een ander schaalniveau.

We hebben gezorgd voor afhechting van de activiteiten van de Werkplaats en het formuleren van de opgaven, die bij de gemeenten of subregio's komen te liggen.

Om tot een goede afronding en een over te dragen product te komen is versneld een concept van een regionale uitvoeringsagenda van de ISR (Integrale Strategie Ruimte) gemaakt. Hiervoor zijn gesprekken gevoerd met alle bestuurders en ambtenaren van de 21 gemeenten, waterschappen, Omgevingsdienst, Veiligheidsregio en GGD.

We hebben het overleg en kennisoverdracht over de implementatie Omgevingswet georganiseerd met de partijen in de regio.

We hebben er voor gezorgd dat de Ontwikkeldagen met de Provincie zijn voorbereid.

De Werkplaats heeft op aanvraag van het Rijk en in samenwerking met de Vereniging Deltametropool input geleverd voor de Nationale Omgevingsvisie. Samen met de gemeente Eindhoven is een lobbygesprek gevoerd met de bij de NOVI betrokken onderdelen van het Rijk.

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet Metropoolregio Eindhoven	3.216	2.412	1.065	1.347
Personele kosten	213.217	159.913	88.967	70.946
Programmakosten	37.500	28.125	3.625	24.500
Lasten	250.717	188.038	92.592	95.446
Baten	0	0	0	0
Saldo	-250.717	-188.038	-92.592	95.446

Personele kosten

Gedurende het updateproces is bepaald dat activiteiten in het kader van Strategie ruimte worden overgedragen naar de deelnemende gemeenten. Werkzaamheden van de medewerkers van de Metropoolregio Eindhoven hebben plaatsgevonden op andere thema's. Hierdoor zijn minder uren verantwoord op de werkplaats.

Programmakosten en baten

Uitgaven op de werkplaats worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve Fysiek domein. Vanwege de overdracht van taken worden geen uitgaven meer verwacht op de werkplaats en wordt ten opzichte van de begroting € 24.500 minder onttrokken aan de reserve. Deze lagere onttrekking zal verwerkt worden in de begrotingswijziging behorende bij deze rapportage.

FYSIEKE LEEFOMGEVING

WERKPLAATS MOBILITEIT EN INNOVATIE

Resultaten t/m september 2018

Mobiliteit is een belangrijk onderdeel van de samenwerking in de Metropoolregio Eindhoven en één van de vier kernthema's van de in ontwikkeling zijnde regionale samenwerkingsagenda. In de Bereikbaarheidsagenda is een impliciete visie en strategie opgenomen, deze is het afgelopen periode in samenwerking met gemeenten vertaald naar de regionale samenwerkingsagenda. Daarnaast is ook gekeken naar de rol en taken, die uitgevoerd zouden moeten worden door de regionale samenwerking. De uitwerking hiervan ligt binnenkort voor in de samenwerkingsagenda.

De Werkplaats Mobiliteit en Innovatie heeft gefungeerd als stuurgroep voor de uitwerking van de Bereikbaarheidsagenda. Een ambtelijk team, bestaande uit gedetacheerde ambtenaren van de gemeenten, levert ondersteuning. De concepten voor de samenwerkingsovereenkomst, het programmaplan en de subsidieregeling voor de besteding van de regionale middelen zijn gereed gemaakt voor behandeling in de gemeenteraden.

De Metropoolregio Eindhoven faciliteert ook de regionale samenwerking op het gebied van uitvoering. Bijeenkomsten van Werkplaats, Portefeuillehoudersoverleg en ambtelijk overleg TOVER zijn georganiseerd. Regionale samenwerkingsprojecten, die via deze kanalen zijn geïntroduceerd en ontwikkeld, worden uitgevoerd in het kader van de Bereikbaarheidsagenda en het regionaal uitvoeringsprogramma. In de afgelopen periode zijn onder meer de onderzoeken naar het regionale fietsbeleid (waarbij de fietsnetwerkkarten een update krijgen) en de omleidingsroutes bij evenementen en calamiteiten opgepakt. De resultaten van deze onderzoeken worden aan het eind van het jaar voorgelegd aan het Portefeuillehoudersoverleg. Ook de spelregels, die wij als regio aan de subsidie voor het regionaal uitvoeringsprogramma zijn opgesteld en aangevuld. En een actieagenda logistiek is vastgesteld.

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet Metropoolregio Eindhoven	2.479	1.859	1.945	-85
Personele kosten	203.868	152.901	156.138	-3.237
Programmakosten Mobiliteit en innovatie	57.500	43.125	1.948	41.177
Programmakosten GGA	106.800	80.100	129.366	-49.266
Lasten	368.168	276.126	287.452	-11.326
Programmakosten Mobiliteit en innovatie	20.000	15.000	15.000	0
Programmakosten GGA	106.800	80.100	129.366	49.266
Baten	126.800	95.100	144.366	49.266
Saldo	-241.368	-181.026	-143.086	37.940

Personele kosten

Er zijn minder uren verantwoord binnen de werkplaats dan in de primaire begroting is voorzien. Als voornaamste reden kan worden aangewezen de verschuiving van inzet richting het thema Energietransitie.

Financiële realisatie t/m september 2018

Programmakosten en baten

Het werkbudget 2018 zal niet volledig worden ingezet. Ten opzichte van de primaire begroting zal € 40.000 minder worden onttrokken aan de bestemmingsreserve Fysiek domein.

De programmalasten en baten GGA laten tot en met de verslagperiode een afwijking zien van ruim € 49.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door niet in begroting opgenomen provinciale subsidies en hiermee samenhangende uitgaven. Bovenstaande zal worden verwerkt in de bij deze rapportage behorende begrotingswijziging.

FYSIEKE LEEFOMGEVING

WERKPLAATS WONEN

Resultaten t/m september 2018

- We zijn aan de slag gegaan met de nieuw geformuleerde opdracht voor de Werkplaats Wonen. Centrale thema's hierin zijn de verduurzaming van de regionale woningmarkt, de functie van wonen in de aantrekkelijkheid van het woon- vestigingsklimaat binnen de Brainportregio en de relatie tussen leegstand en hergebruik.
- We hebben het Woningmarktonderzoek Zuidoost-Brabant 2017 gecoördineerd en uitgevoerd, dat de woonbehoeften van inwoners in de regio onderzoekt. Samen met gemeenten en corporaties hebben we dit in een klankbordgroep in gang gezet en voorbereid. De resultaten hiervan zijn gepresenteerd aan de nieuwe bestuurders van de 21 gemeenten, de corporaties en het regionaal ambtelijk overleg.
- De 'Regionale Begrippenlijst Wonen' is geactualiseerd en vastgesteld tijdens het Regionaal Ruimtelijk Overleg. De begrippenlijst bevat definities van relevante thema's voor de regionale woningmarkt en de verschillende woningmarktpartijen, zoals de te hanteren sociale kooprijsgrens.
- Vanuit de Stuurgroep Arbeidsmigranten is door onderzoeks- en adviesbureau PON een verkenning naar het Poolse arbeidsmigrantenvraagstuk in de regio uitgevoerd. Dit onderzoek is uitgevoerd samen met gemeenten, bestuurders, werkgevers, uitzendbureaus, andere stakeholders en de arbeidsmigranten zelf. Het onderzoek heeft geleid tot aanbevelingen en oplossingen voor het vraagstuk van arbeidsmigranten in de Metropoolregio Eindhoven.
- De Werkplaats Wonen is opdrachtgever van het UvA-onderzoeksproject De regio als garderobe. In dit project van de Universiteit van Amsterdam wordt geprobeerd inzicht te creëren in de functies van verschillende woonmilieus voor verschillende groepen. Afgelopen voorjaar is een regionale expert-bijeenkomst georganiseerd, waarin de onderzoekers hun resultaten / bevindingen voor onze regio presenteerden en toetsten of deze overeenkwamen met de lokaal aanwezige kennis en beelden over de regionale woningmarkt. Hetgeen is opgehaald wordt momenteel in het onderzoek verwerkt en volgens planning in december 2018 gepresenteerd op een landelijke bijeenkomst.
- Op verzoek van de Stuurgroep Update Metropoolregio Eindhoven is door de Werkplaats Wonen een Transitiedocument opgesteld ten behoeve van de overdracht van taken naar een ander schaalniveau. Hiervoor is regelmatig overleg geweest met de daarbij horende Uitwerkgroep Taken elders beleggen.
- Wij zijn opdrachtgever voor het onderzoek naar de kernvoorraad (sociale woningvoorraad en doelgroep) per gemeente in Zuidoost-Brabant. De informatie wordt zowel lokaal als voor de subregio's uitgewerkt. Deze informatie is van essentieel belang voor de monitoring van de woningbouwprogrammering in alle betrokken gemeenten.

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet Metropoolregio Eindhoven	1.340	1.005	767	238
Personele kosten	99.536	74.652	46.917	27.735
Programmakosten	32.100	24.075	4.075	20.000
Lasten	131.636	98.727	50.992	47.735
Baten	0	0	0	0
Saldo	-131.636	-98.727	-50.992	47.735

Personele kosten

Gedurende het updateproces is bepaald dat activiteiten in het kader van Wonen worden overgedragen naar de deelnemende gemeenten. Werkzaamheden van de medewerkers van de Metropoolregio Eindhoven hebben plaatsgevonden op andere thema's. Hierdoor zijn minder uren verantwoord op de werkplaats.

Programmakosten en baten

Uitgaven op de werkplaats worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve Fysiek domein. Vanwege de overdracht van taken worden geen uitgaven meer verwacht op de werkplaats en wordt ten opzichte van de begroting € 20.000 minder onttrokken aan de reserve. Deze lagere onttrekking zal verwerkt worden in de begrotingswijziging behorende bij deze rapportage.

FYSIEKE LEEFOMGEVING

THEMA ENERGIETRANSITIE

Resultaten t/m september 2018

De afgelopen periode is met name ingezet op het opbouwen van het netwerk en het aanhaken van bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijk partners. Op 1 februari jl. is in Waalre een drukbezochte Energietop georganiseerd waar nieuwe samenwerkingscoalities zijn ontstaan. Op 12 april en 14 juni jl. zijn themabijeenkomsten georganiseerd voor onze regiogemeenten met als onderwerp 'aardgasloos' en 'ruimtelijke inpassing grootschalige duurzame energie'. Verder zijn er twee bijeenkomsten geweest met een taskforce van ambassadeurs vanuit o.a. Philips, VDL, Enexis, Fontys, TUE/Differ, Trudo, ZLTO en een lokale energiecoöperatie, om te verkennen hoe we dit thema gezamenlijk op kunnen pakken in de regio.

Daarnaast wordt met de gemeenten (ambtenaren) gewerkt aan de concept-teksten voor de nieuwe Samenwerkingsagenda/Samenwerkingsakkoord voor de Metropoolregio. Hiervoor hebben we enerzijds input opgehaald bij alle gemeenten in de regio en anderzijds zijn we aangehaakt bij de landelijke ontwikkelingen in het kader van het nieuwe Klimaat- en Energieakkoord. In het kader van dat akkoord zal het Rijk elke regio vragen om een 'bod' uit te brengen hoe en in welke mate zal worden bijgedragen aan de landelijke opgaven. Dit zal vertaald moeten worden per regio in een Regionale Energie Strategie (RES).

Een groot deel van het beschikbare budget is bedoeld voor de inzet van 'ontwikkelaars', die als taak hebben het faciliteren, verbinden, aanjagen, initiëren, kennisdelen, het vormen van gelegenheids-coalities en het zoeken naar financiële middelen. Maar er zal dan een partij trekker moeten zijn; deze rol ligt niet bij de regio.

Bij de gemeenten is opgehaald welke initiatieven ondersteuning behoeven, ofwel met uren ofwel met budget, zodat – vooruitlopend op de Regionale Energie Strategie waar eind 2018 mee gestart gaat worden – daadwerkelijk een versnelling plaatsvindt in het veld. Op basis van deze inventarisatie is onder aansturing van bestuurlijk trekker Paul van Liempd een uitwerking gemaakt voor verdeling van het budget. Het budget wordt m.n. ingezet ter ondersteuning van de volgende initiatieven:

Energiecorridor A58: realisatie van diverse slimme duurzame energieprojecten langs de A58;

Versnelling in grootschalige wind- en zonne-energie in de Kempen;

Buurkracht: gericht op het stimuleren van woningeigenaren om hun woning te verduurzamen.

Deze samenwerking op regionale schaal heeft er al toe geleid dat er vanuit de Provincie en Enexis/Enpuls ook middelen worden ingezet voor projecten in onze regio. Denk aan de inzet van een kwartiermaker, die de afgelopen maanden heeft geïnventariseerd waar gemeenten tegenaan lopen die aan de slag willen met grootschalige zonprojecten met bewonersparticipatie. Als vervolg daarop kunnen gemeenten in onze regio nu een beroep doen op provinciaal budget om pilots van de grond te krijgen. Ook wordt binnenkort vanuit Enexis/Enpuls en de Provincie gestart met workshops voor gemeenten ter ondersteuning voor het opstellen van lokale ruimtelijke visies voor grootschalige zon en wind. Verder heeft Enexis via ons de regiogemeenten benaderd om data aan te leveren. Deze data worden uitgewerkt tot analyses op wijkniveau, die de gemeenten kunnen gebruiken als bouwsteen voor hun eigen energieplannen.

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet Metropoolregio Eindhoven	1.720	1.290	2.443	-1.153
Personele kosten	130.416	97.812	140.565	-42.753
Programmakosten	200.000	150.000	90.000	60.000
Lasten	330.416	247.812	230.565	17.247
Baten	0	0	0	0
Saldo	-330.416	-247.812	-230.565	17.247

Personele kosten

Gedurende de verslagperiode is veel inzet gepleegd op het thema Energietransitie. Dit leidt tot een nadeel in de personele kosten. Het betreft hier echter slechts een verschuiving vanuit de andere werkplaatsen.

Programmakosten en baten

Vanuit de resultaatbestemming 2016 is voor het thema een bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld. Uitgaven worden gedekt uit de bestemmingsreserve Energietransitie. De verwachting is dat niet alle uitgaven in 2018 gaan plaatsvinden. Bij begrotingswijziging wordt dan ook een bedrag van € 60.000 minder onttrokken aan de reserve.

FYSIEKE LEEFOMGEVING

THEMA TRANSITIE LANDELIJK GEBIED

Resultaten t/m september 2018

Transitie Landelijk Gebied is een nieuw thema binnen de regionale samenwerking in de Metropoolregio Eindhoven. Het belang van een vitaal, volhoudbaar, economisch en aantrekkelijk landelijk gebied voor de Brainportregio en de noodzaak van een systeemtransitie in de veehouderij wordt breed gedeeld.

In januari 2018 is de Taskforce Transitie Landelijk Gebied ingesteld. Deze taskforce, met bestuurlijke en ambtelijke deelnemers van regio en Provincie, is in opdracht van het Regionaal Platform van start gegaan met een regionaal voorstel voor de warme sanering van de varkenshouderij. Met dit voorstel wil de regio samen met de Provincie aanspraak maken op de door het Kabinet beschikbaar gestelde Rijksmiddelen voor de warme sanering van de varkenshouderij. Dit proces bevindt zich nu in een eindfase. De Taskforce is in de eerste helft van 2018 hiervoor vier keer bij elkaar geweest.

In het Ambitiedocument 'De slagvaardige regio' is Transitie Landelijk Gebied opgenomen als een van de vier opgaven voor de nieuwe samenwerkingsagenda. Samen met ambtelijke vertegenwoordigers van de 21 gemeenten is in het 2^e kwartaal nagedacht over de invulling van deze opgave. De komende tijd wordt verder uitgewerkt wat de deelopgaven, aanpak, acties en resultaten worden van de regionale samenwerking.

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	0	0	0	Saldo
Ureninzet Metropoolregio Eindhoven	0	0	494	-494
Personele kosten	0	0	38.054	-38.054
Programmakosten	0	0	1.308	-1.308
Lasten	0	0	39.362	-39.362
Baten	0	0	0	0
Saldo	0	0	-39.362	-39.362

Personele kosten

Gedurende de verslagperiode is inzet gepleegd op het thema Transitie landelijk gebied. Dit thema is niet opgenomen in de begroting 2018. Dit leidt tot een nadeel in de personele kosten. Het betreft hier echter slechts een verschuiving vanuit de andere werkplaatsen.

Programmakosten en baten

Het Dagelijks Bestuur heeft voor de Taskforce Transitie landelijk gebied op 19 februari 2018 op basis van artikel 4.1.1 lid 6 van de Beleidsregels reserves en voorzieningen Metropoolregio Eindhoven een bedrag van € 50.000 beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve van Metropoolregio Eindhoven. Uitgaven lopen nog achter, voornamelijk omdat de provincie in het eerste half jaar 2018 de kosten voor haar rekening heeft genomen.

De onttrekking uit de algemene reserve zal verwerkt worden in de begrotingswijziging behorende bij deze rapportage.

BESTUURLIJKE SAMENWERKING

ORGANISATIE REGIONAAL NETWERK

Resultaten t/m september 2018

Proces Update Metropoolregio Eindhoven

- In januari 2018 zijn we begonnen met het proces 'Update Metropoolregio Eindhoven'. Een stevige verbetering van de bestuurlijke samenwerking van 21 gemeenten. De gemeenten hebben lokaal besproken waarom zij willen samenwerken en op welke manier. Daarna zijn bijeenkomsten voor de colleges en raden georganiseerd. Doel was zo expliciet mogelijk te bespreken hoe we willen samenwerken: Waarop en op welke manier? Interviews zijn gehouden met externen om hun visie op de Metropoolregio Eindhoven te horen. Ook is er literatuur bestudeerd. Met de informatie uit het Evaluatierapport en de reacties erop was dit de input voor het Ambitiedocument 'De Slagvaardige Regio', dat op 20 maart 2018 door het Algemeen Bestuur is vastgesteld en daarna is aangeboden aan de nieuwe gemeenteraden.
- In fase 2 van dit proces (1 mei-1 juli) zijn we samen met vakambtenaren en bestuursambtenaren van de 21 gemeenten gestart met de voorbereiding van de samenwerkingsagenda. Thematische werkgroepen halen input op bij de 21 gemeenten en een Schrijfteam zorgt voor het samenvoegen van de bouwstenen tot de samenwerkingsagenda. Tot en met november 2018 vinden vervolgens bestuurlijke gesprekken en bijeenkomsten plaats.
- Fase 3 staat in het teken van de besluitvorming over de samenwerkingsagenda. Gepland is dat het Algemeen Bestuur de concept-samenwerkingsagenda op 12 december 2018 vrijgeeft, waarna de gemeenteraden de mogelijkheid wordt geboden hierop een zienswijze te geven. Vaststelling van de nieuwe samenwerkingsagenda door het Algemeen Bestuur is voorzien uiterlijk in maart 2019.
- De Werkplaatsen Strategie Ruimte, Wonen, Arbeidsmarkt, Bedrijventerreinen en Detailhandel hebben de opdracht gekregen een Overdrachtsdocument op te stellen, zodat de desbetreffende taken kunnen worden overgedragen en deze werkplaatsen kunnen stoppen met de uitvoering van het Werkprogramma 2018.

Netwerkorganisatie / kennisplatform en Planning en Control cyclus

- We organiseren bijeenkomsten ter inspiratie, afstemming en netwerk voor onze gemeenten:
 - Regionaal Platform (voor collegeleden);
 - Raadsledenbijeenkomsten;
 - Bijeenkomsten voor de Raadstafel²¹Indien gewenst bezoeken wij de gemeenteraden.
- We stemmen periodiek af met bestuursambtenaren, gemeentesecretarissen, griffiers en communicatieadviseurs van de regiogemeenten, om hen mee te nemen in de actuele ontwikkelingen.
- We stellen een Begroting, Werkprogramma, Bestuursrapportages en Jaarrekening op.

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet Metropoolregio Eindhoven	8.516	6.387	5.830	558
Personele kosten	458.597	343.948	307.303	36.645
Programmakosten	192.647	144.486	141.406	3.079
Lasten	651.244	488.433	448.709	39.724
Baten	2.849.995	2.137.497	2.137.497	0
Saldo	2.198.751	1.649.063	1.688.787	39.724

Personele kosten

Tot en met de verslagperiode zijn er minder uren toegerekend aan de activiteit dan in de begroting is voorzien. Deze onderbesteding is echter niet van invloed op het exploitatieresultaat 2018 aangezien op andere onderdelen meer personele kosten zijn toegerekend.

Programmakosten en baten

Tot en met de verslagperiode worden alle uitgaven in het kader van de organisatie van het regionaal netwerk gedaan binnen het daarvoor beschikbare budget. De inwonerbijdrage 2018 is volledig in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten.

oud SRE **oud SRE & Voorziening Gulbergen**

Resultaten t/m september 2018

Oud SRE

Binnen de Metropoolregio Eindhoven vindt de afwikkeling plaats van enkele oud SRE projecten welke in het door de Regioraad vastgestelde Transformatieplan SRE niet als structurele regionale opgave zijn benoemd. In 2018 betreft het de afwikkeling van claims van Attero over de minderlevering restafval over de periode 2015-januari 2017.

- Contractbeheer afval: Uitvoering geven aan de verplichtingen welke volgen uit deelname aan de Vereniging van Contractanten.

Voorziening Gulbergen

Het op een milieutechnisch verantwoorde wijze overdragen van de gesloten stortplaats aan de provincie.

De ontwikkeling van het Landgoed Gulbergen tot een aantrekkelijk toeristisch en recreatief gebied met een sterke groene geleding, duurzame uitstraling, passend binnen de Brainport-ambitie van de regio.

- Zorgdragen pre-nazorg, opstellen nazorgplan en overdracht stortplaats aan de provincie.
- Aankoop gronden en in erfpacht uitgeven binnen het plangebied van het landgoed.
- Proces begeleiden naar een goedgekeurd bestemmingsplan Gulbergen binnen de gemeentegrenzen van Nuenen en Geldrop-Mierlo.
- Realiseren van een duurzame ontsluiting van het Landgoed Gulbergen.
- Beoordeling en goedkeuring investeringen vanuit ontwikkelaar Attero.
- Beheer en aanwending voorziening Gulbergen ten behoeve van stortplaats en landgoed.
- Faciliteren adviescommissie Gulbergen en Bestuurlijk Overleg.

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet Oud SRE	0	0	0	0
Personele kosten	0	0	0	0
Programmakosten Oud SRE	0	0	91.446	-91.446
Programmakosten Gulbergen	165.000	123.750	123.750	0
Lasten	165.000	123.750	215.196	-91.446
Baten Oud SRE	0	0	0	0
Baten Gulbergen	165.000	123.750	123.750	0
Baten	165.000	123.750	123.750	0
Saldo	0	0	-91.446	-91.446

Personele kosten

Er zijn in 2017 geen personele kosten geraamd en verantwoord op Oud SRE.

Financiële realisatie t/m september 2018

Programmakosten en baten

Het lidmaatschap met de Vereniging van Contractanten is beëindigd op 31 januari 2017. Om deze reden is de jaarlijkse bijdrage dan ook niet meer in de begroting opgenomen. Omdat er echter nog juridische geschillen met Attero lopen over de minderlevering van brandbaar restafval over de jaren 2015- januari 2017 loopt de bijdrage door tot dat deze geschillen zijn opgelost. De bijdrage voor 2018 is bepaald op ruim € 91.000. Dit leidt tot een overschrijding welke opgevangen zal worden door voordelen elders in de begroting.

Voorziening Gulbergen

Kosten betrekking hebbend op de voorziening Gulbergen worden ten laste gebracht van de hiervoor getroffen voorziening. Kosten hebben geen invloed op het exploitatieresultaat 2018.

RHCE

REGIONAAL HISTORISCH CENTRUM

EINDHOVEN

Resultaten t/m september 2018

Het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) heeft enerzijds een wettelijke taak met betrekking tot de archiefzorg en is anderzijds het geheugen en de identiteit van de regio.

De formele doelstelling ligt verankerd in de Archiefwet 1995: het RHCE fungeert als openbare archiefbewaarplaats van de overgebrachte archieven van de overheidsorganen binnen de regio Zuidoost-Brabant, met uitzondering van de gemeente Gemert-Bakel.

Het RHCE voert daarmee op verzoek van de gemeenten een deel uit van de bij de gemeenten berustende wettelijke taken, o.m. aangaande het beheer van de overgebrachte archieven van overheidsorganen binnen de regio Zuidoost-Brabant (m.u.v. gemeente Gemert-Bakel); daarnaast is het RHCE belast met het toezicht op de archiefzorg en -vorming door de gemeenten (inspectie en advies);. Voorwaarden daarvoor zijn:

- archiefopslag dat voldoet aan wettelijke normen en regelgeving;
- voldoende raadpleegbaarheid van het archiefbestand;
- een collectie die correspondeert met de regionale identiteit;
- een documentaire informatiehuishouding die voldoet aan de wettelijke normen en regelgeving en documenten die voldoen aan de vereisten van een archiefdocument
- inventarissen en indexen volgens overeengekomen normen (ontsluiting en publieksvoorzieningen).

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Personele kosten	1.338.224	1.003.668	973.661	30.006
Programmakosten	722.451	541.839	528.145	13.694
Lasten	2.060.675	1.545.506	1.501.806	43.700
Baten	2.939.829	2.204.872	2.213.883	9.011
Saldo	879.154	659.366	712.077	52.711

Personele kosten

De personele kosten lopen in lijn met hetgeen is opgenomen in de begroting.

Programmakosten en baten

De programmakosten laten een voordeel zien ruim € 13.000. Naast een stringent budgetbeleid zijn gedurende de verslagperiode zijn enkele (inhuur)contracten beëindigd of naar beneden bijgesteld. De positieve gevolgen hiervan worden nu financieel zichtbaar.).

Het voordeel op de programmabaten wordt veroorzaakt door hogere huurinkomsten strekkende meters en externe bijdragen in het kader van onderwijsprojecten.

METROPOOLREGIO EINDHOVEN & RHCE

OVERHEAD

Aangaande de bedrijfsprocessen dient het volgende te worden bereikt:

- efficiënt en effectief regelen van de bedrijfsvoering;
- flexibiliteit in de organisatie en de uitvoering;
- borgen van kwaliteit dienstverlening aan gemeenten, burgers en instellingen.

Onder de overheadkosten wordt verstaan:

- Directe loonkosten van directie en ondersteuning
- Indirecte loonkosten
- Kosten huisvesting
- Kosten automatisering
- Algemene Kosten
- Bureaukosten

Financiële realisatie t/m september 2018

Metropoolregio Eindhoven

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Personele kosten	457.835	343.376	279.568	63.808
Programmakosten	652.106	489.079	459.947	29.132
Lasten	1.109.941	832.455	739.516	92.940
Baten	0	0	18.530	18.530
Saldo	-1.109.941	-832.455	-720.986	111.470

Personele kosten

De personele kosten laten een voordeel zien van bijna € 64.000. Het betreft hier een tot op heden niet ingevulde vacature procesmanager B.

Programmakosten en baten

De programmakosten vertonen een overschot van ruim € 29.000. Een overschot van € 78.000 wordt behaald op indirecte personeelskosten, algemene kosten, bureaukosten en kosten automatisering. Een nadeel van € 49.000 wordt gerealiseerd op kosten inhuur personeel derden. Dit laatste wordt voornamelijk veroorzaakt door de inhuur van interim manager RHCE. Ter dekking van deze kosten wordt een bedrag van € 100.000 onttrokken aan de algemene reserve van de Metropoolregio Eindhoven.

Een voordeel van bijna € 19.000 wordt behaald aan de batenkant. Het betreft hier ontvangen couponrentes op de perpetuele obligatie ING.

Financiële realisatie t/m september 2018

RHCE

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Personele kosten	322.604	241.953	290.613	-48.660
Programmakosten	716.489	537.367	504.329	33.038
Lasten	1.039.093	779.320	794.942	-15.622
Baten	10.500	7.875	17.700	9.825
Saldo	-1.028.593	-771.445	-777.242	-5.797

Personele kosten

De personele kosten overhead binnen het RHCE laten voor de verslagperiode een overschrijding zien van € 48.000. Na vaststelling van de begroting 2018 is een boventallige medewerker van de Metropoolregio Eindhoven het team ondersteuning van het RHCE gaan versterken. Om de kosten hiervan te dekken is vacatureruimte op andere taakgebieden ingezet.

Programmakosten en baten

De programmakosten vertonen een overschot van ruim € 33.000. Dit is voornamelijk toe te rekenen aan het niet meer extern laten uitvoeren van de receptiefunctie, niet volledig in te hoeven zetten budgetten huisvestingskosten en lagere kapitaallasten.

De programmabaten laten een voordeel zien van € 9.800. Het betreft hier voornamelijk extern ontvangen redactionele bijdragen, niet geraamde cateringopbrengsten en een nagekomen uitkering van de verzekeringsmaatschappij voor schade in de studiezaal in 2017.

PARAGRAFEN

METROPOOLREGIO EINDHOVEN

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op een aantal financiële ontwikkelingen welke gedurende de verslagperiode hebben plaatsgevonden. Hiervoor wordt de structuur van de verplichte paragrafen aangehouden.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOMANAGEMENT

Nota risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven

Het Algemeen Bestuur heeft op 4 juli de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven vastgesteld. In de nota is vastgesteld wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Bij het opstellen van de begroting en jaarrekening worden de risico's opnieuw beoordeeld.

Fiscale positie

Als gevolg van de invoering van vennootschapsbelasting voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen en sterk gewijzigde organisatieactiviteiten, heeft de Metropoolregio Eindhoven begin 2017 door een extern fiscaal specialist een nulmeting laten uitvoeren aangaande de fiscale positie van de concernorganisatie. Hierbij is niet alleen de vennootschapsbelasting betrokken maar ook de BTW en loonbelasting. De resultaten zijn met de Belastingdienst gedeeld, op dit moment vindt afstemmingsoverleg plaats.

Los van bovenstaande is de Metropoolregio Eindhoven in de jaarlijkse steekproef van de Belastingdienst gevallen. Dit resulteert in een nog uit te voeren boekenonderzoek over 2017 met betrekking tot de BTW en loonheffingen. Dit onderzoek vindt naar verwachting eind 2018 – begin 2019 plaats.

Afschaffen investeringsregeling SIR

Het Dagelijks Bestuur van de Metropoolregio heeft begin 2018, op advies van de Adviesgroep Stimuleringsfonds, besloten de Investeringsregeling voor individuele MKB-bedrijven (SIR) te beëindigen. De reden voor het afschaffen van de SIR-regeling is dat uit een interne evaluatie bleek dat het stimulerende effect van de regeling niet opweegt tegen de relatief hoge uitvoeringskosten van de regeling. Lopende SIR-projecten worden gewoon volgens de voorwaarden van de regeling afgewikkeld.

Een in het kader van de regeling verstrekte lening van € 40.000 is afgeboekt moeten worden vanwege een faillissement van de aanvrager.

Afvalverwerking

Het geschil tussen Attero en de Brabantse gewesten over de garantieplicht van aanlevering van brandbaar restafval over het jaar 2015 loopt nog steeds. In tegenstelling tot het oordeel in de arbitrage over de jaren 2011 tot en met 2014, heeft het NAI nu geoordeeld dat de gewesten wel verplicht zijn om aan Attero een compensatie te betalen voor de minderlevering. Partijen hebben de opdracht gekregen om met elkaar in gesprek te gaan over de bepaling van de hoogte van het bedrag. Attero heeft ook voor de periode 2016-januari 2017 een claim ingediend van ruim € 2,5 miljoen. Ook in deze wordt een arbitrageprocedure verwacht.

Voorziening Gulbergen

Tot op heden is er met de Provincie Noord Brabant geen overeenstemming over de inhoud van het nazorgplan en de financiële vertaling naar het doelvermogen. Dit houdt in dat de kosten van pre-nazorg voor rekening blijven komen van de Metropoolregio Eindhoven. Deze kosten zijn tot en met 2019 gedekt in de voorziening Gulbergen. Het uitblijven van bestuurlijke overeenstemming kan leiden tot uitputting van middelen in relatie tot de ontwikkeling van het landgoed.

FINANCIERING

Nieuw treasurystatuut

Per 1 januari is een nieuw treasurystatuut in werking getreden. Dit statuut maakt onderdeel uit van de beleidsnotitie Kaders P&C documenten, deel 2 opgesteld door de vier gemeenschappelijke regelingen GGD, ODZOB, Veiligheidsregio en Metropoolregio Eindhoven.

Treasurybeheer

De invoering van schatkistbankieren bepaalt de uitvoering van de Treasury. Tijdelijk overtollige liquide middelen worden verplicht aangehouden bij het Ministerie van Financiën.

Naast liquide middelen heeft de Metropoolregio Eindhoven een perpetuele obligatie ING in portefeuille. De marktwaarde per 30-9-2018 van de perpetuele obligatie bedraagt € 2.115.000. Dit betekent een ongerealiseerd resultaat per verslagdatum van ruim € 492.000. De Metropoolregio heeft echter niet de intentie deze obligatie te verkopen en wacht het moment af dat de ING de lening zal inlossen. Dit zal gebeuren tegen een prijs van € 2.420.000.

Binnen de wet schatkistbankieren kunnen onder bepaalde voorwaarden middelen worden uitgeleend aan andere decentrale overheden (het zogenaamde onderling lenen). Van deze mogelijkheid heeft de Metropoolregio Eindhoven in 2017 geen gebruik gemaakt.

Voorziening Gulbergen

Het beheer van de middelen in de Voorziening Gulbergen is jarenlang uitbesteed geweest aan vermogensbeheerder Lombard Odier Darier Hentsch, een wereldwijd opererende privébank te Amsterdam. De totale portefeuille bedraagt per 31 december 2017 bedroeg nog slechts € 22.000, alle in de vorm van liquide middelen. Gezien dit geringe saldo is het extern vermogensbeheer per januari 2018 beëindigd.

De hoogte van het uiteindelijk voor nazorg aan de Provincie Noord-Brabant over te dragen doelvermogen moet nog worden bepaald en maakt onderdeel uit van de besprekingen met de Provincie over de inhoud van het nazorgplan en de financiële vertaalslag naar het doelvermogen. Tot en met het 2004 is inclusief een vooruitbetaling van € 10 miljoen reeds een bedrag van nominaal € 25,7 miljoen betaald aan de Provincie. Omdat tot op heden nog geen overeenstemming is over het doelvermogen, is eind 2017 een bedrag van € 2,5 miljoen opgevraagd bij de Provincie ter dekking van de kosten pre-nazorg tot en met 2019. De huidige waarde van de portefeuille bij de Provincie na aftrek van € 2,5 miljoen bedraagt € 33,9 miljoen.

BEDRIJFSVOERING

Metropoolregio Eindhoven

De organisatie Metropoolregio Eindhoven is een organisatie met een grote flexibiliteit met betrekking tot de bedrijfsvoering. Aan de hand van het Informatiebeleidsplan wordt continu gewerkt aan de verdere optimalisering zodat er overeenstemming is tussen taken en schaal. Zaken welke tot dusver in 2018 o.a. zijn opgepakt zijn:

- Optimalisatie gebruik financieel systeem Afas.
- Migratie netwerk omgeving van oude leverancier naar nieuwe leverancier als gevolg van Europese aanbesteding ICT diensten.
- Inrichting DI systeem in Afas.
- Intensiveren samenwerking vier gemeenschappelijke regelingen GGD, Metropoolregio Eindhoven, ODZOB en Veiligheidsregio.
- Uitwerking fiscale nulmeting VPB, BTW en loonheffing

Regionaal Historisch Centrum Eindhoven

2018 is het jaar van heroriëntatie voor het RHCe. Om zaken zowel organisatorisch als financieel weer op de rit te krijgen is in januari 2018 een directeur a.i. benoemd. Als gevolg van het toegepaste budgetbeheer, het intern herschikken van taken, alsmede het beëindigen van diverse niet tot de wettelijke taak behorende werkzaamheden en van diverse inhuurcontracten heeft dit geleid tot meer grip op de financiën. Het is dan ook de verwachting dat er over het jaar 2018 weer zwarte cijfers geschreven kunnen worden.

Voor wat betreft taken en positionering van de organisatie in de toekomst worden op dit moment diverse scenario's uitgewerkt. Deze worden naar verwachting in de komende periode afgerond.

Verbonden partijen

Als verbonden partijen van de Metropoolregio Eindhoven worden aangemerkt Brainport Development NV, Breedband Regio Eindhoven BV en de Vereniging van Contractanten. Voor wat betreft de eerste twee hebben zich ten opzichte van hetgeen vermeld is in de begroting 2018 geen wijzigingen voorgedaan.

Omdat het lidmaatschap van de Vereniging van Contracten per 31 januari 2017 is beëindigd is deze verbonden partij niet meer opgenomen in de begroting 2018. Zolang er echter nog juridische procedures lopen tussen de Brabantse gewesten en Attero over de garantieplicht van aanlevering van brandbaar restafval over de jaren tot 2015 – januari 2017, blijft de vereniging bestaan en is de Metropoolregio Eindhoven verbonden partij.

Grondbeleid

Ten opzichte van hetgeen is vermeld in de begroting 2018 hebben zich geen wijzigingen voorgedaan.

Onderhoud kapitaalgoederen

Gebouw Raiffeisenstraat 18 Eindhoven

Ten behoeve van het groot onderhoud aan het RHCe pand, locatie Raiffeissenstraat 18 te Eindhoven, is een Meerjaren Onderhouds Planning (MOP) opgesteld voor de periode 2014-2023. Op grond van dit plan wordt jaarlijks gestort in de voorziening groot onderhoud. De kosten voor groot onderhoud worden gedekt uit deze voorziening. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

FINANCIELE OVERZICHTEN

METROPOOLREGIO EINDHOVEN

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een totaalbeeld gegeven van de personele kosten, programmakosten en programmabaten voor de concernorganisatie Metropoolregio Eindhoven. Een toelichting op de verschillen treft u aan op de afzonderlijke programmaonderdelen. Tevens worden de posten onvoorzien en de mutaties in de reserves toegelicht.

Personele kosten, programmakosten en baten

Metropoolregio Eindhoven, financiële stand van zaken tot en met september 2018	Lasten				Baten					
	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 tm september	Realisatie 2018 tm september	Saldo		Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 tm september	Realisatie 2018 tm september	Saldo	
Personele kosten										
Metropoolregio Eindhoven - Economie										
- Werkplaats Economische strategie (inclusief investeringsfondsen)	309.218	231.914	256.824	-24.910	N					
- Werkplaats Bedrijventerreinen en detailhandel	160.384	120.288	84.371	35.916	V					
- Werkplaats Arbeidsmarkt	54.190	40.643	46.279	-5.637	N					
Metropoolregio Eindhoven - Fysieke leefomgeving										
- Werkplaats Strategie ruimte	213.217	159.913	88.967	70.946	V					
- Werkplaats Mobiliteit en Innovatie (inclusief GGA)	203.868	152.901	156.138	-3.237	N					
- Werkplaats Wonen	99.536	74.652	46.917	27.735	V					
- Energietransitie	130.416	97.812	140.565	-42.753	N					
- Transitie Landelijk Gebied	0	0	38.054	-38.054	N					
Metropoolregio Eindhoven - Bestuurlijke samenwerking										
- Organisatie regionaal netwerk	458.597	343.948	307.303	36.645	V					
Oud SRE										
- Oud SRE	0	0	0	0	V					
- Voorziening Gulbergen	0	0	0	0	V					
RHCE										
	1.338.224	1.003.668	973.661	30.006	V					
Overhead										
- Metropoolregio Eindhoven	457.835	343.376	279.568	63.808	V					
- RHCE	322.604	241.953	290.613	-48.660	N					
Totaal personele kosten	3.748.090	2.811.067	2.709.260	101.808	V	0	0	0	0	
Programmakosten / baten										
Metropoolregio Eindhoven - Economie										
- Werkplaats Economische strategie (inclusief investeringsfondsen)	0	0	0	0	V	-250.111	-187.584	-203.909	16.325	V
- Werkplaats Economische strategie - Bijdrage Brainport Development	4.267.879	3.200.909	3.200.909	0	V	-4.267.879	-3.200.909	-3.200.909	0	V
- Werkplaats Economische strategie - Bijdrage Stimuleringsfonds	2.707.604	2.030.703	2.030.703	0	V	-2.707.604	-2.030.703	-2.030.703	-0	N
- Werkplaats Economische strategie - Bijdrage Nationale Actieagenda Brainport	150.000	112.500	112.500	0	V	0	0	0	0	V
- Werkplaats Bedrijventerreinen en detailhandel	47.500	35.625	4.625	31.000	V	0	0	0	0	V
- Werkplaats Arbeidsmarkt	25.000	18.750	6.363	12.387	V	0	0	0	0	V
- Werkplaats Arbeidsmarkt - Sectorplan Helmond - De Peel	0		433.320	-433.320	N	0	0	-433.320	433.320	V
Metropoolregio Eindhoven - Fysieke leefomgeving										
- Werkplaats Strategie ruimte	37.500	28.125	3.625	24.500	V	0	0	0	0	V
- Werkplaats Mobiliteit en Innovatie	57.500	43.125	1.948	41.177	V	-20.000	-15.000	-15.000	0	V
- Werkplaats Mobiliteit - GGA ZOB	106.800	80.100	129.366	-49.266	N	-106.800	-80.100	-129.366	49.266	V
- Werkplaats Wonen	32.100	24.075	4.075	20.000	V	0	0	0	0	V
- Energietransitie	200.000	150.000	90.000	60.000	V	0	0	0	0	V
- Transitie Landelijk Gebied	0	0	1.308	-1.308	N	0	0	0	0	V
Metropoolregio Eindhoven - Bestuurlijke samenwerking										
- Organisatie regionaal netwerk	192.647	144.486	141.406	3.079	V	-2.849.995	-2.137.497	-2.137.497	-0	N
Oud SRE										
- Oud SRE	0	0	91.446	-91.446	N	0	0	0	0	V
- Voorziening Gulbergen	165.000	123.750	123.750	0	V	-165.000	-123.750	-123.750	0	V
RHCE										
	722.451	541.839	528.145	13.694	V	-2.939.829	-2.204.872	-2.213.883	9.011	V
Overhead										
- Metropoolregio Eindhoven	652.106	489.079	459.947	29.132	V	0	0	-18.530	18.530	V
- RHCE	716.489	537.367	504.329	33.038	V	-10.500	-7.875	-17.700	9.825	V
Onvoorzien										
- Metropoolregio Eindhoven	10.991	8.243	0	8.243	V	0	0			V
- RHCE	2.661	1.996	0	1.996	V	0	0			V
Mutatie reserves										
- Bestemmingsreserve Fysiek Domein	0	0	0	0	V	-174.600	-130.950	-14.274	-116.676	N
- Bestemmingsreserve Nationale Actieagenda Brainport	0	0	0	0	V	-150.000	-112.500	-112.500	0	V
- Bestemmingsreserve Energietransitie	0	0	0	0	V	-200.000	-150.000	-90.000	-60.000	N
Totaal programmakosten / baten	10.094.229	7.570.672	7.867.766	-297.094	N	-13.842.319	-10.381.739	-10.741.341	359.602	V
Totaal	13.842.319	10.381.739	10.577.026	-195.287	N	-13.842.319	-10.381.739	-10.741.341	359.602	V
Saldo				164.315	V					

ONVOORZIEN

Financiële realisatie t/m september 2018

Omschrijving	Begroting 2018 1e wijz.	Begroting 2018 t/m september	Realisatie 2018 t/m september	Saldo
Ureninzet	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Personele kosten	0	0	0	0
Post Onvoorzien Metropoolregio Eindhoven	10.991	8.243	0	8.243
Post Onvoorzien Metropoolregio	2.661	1.996	0	1.996
Lasten	13.652	10.239	0	10.239
Baten	0	0	0	0
Saldo	-13.652	-10.239	0	10.239

Programmakosten

Op zowel de post onvoorzien van de Metropoolregio als van het RHCE is geen beroep gedaan. Tot en met de verslagperiode leidt dit tot een voordeel van ruim € 10.000.

MUTATIE RESERVES

Financiële realisatie t/m september 2018

Bestemmingsreserve Fysiek domein	Begroting 2018 1e wijz.	tm september	Realisatie	Saldo
<i>Onttrekking t.b.v.:</i>				
- Werkplaats Bedrijventerreinen en detailhandel	47.500	35.625	4.625	31.000
- Werkplaats Strategie Ruimte	37.500	28.125	3.625	24.500
- Werkplaats Mobiliteit en Innovatie	57.500	43.125	1.948	41.177
- Werkplaats Wonen	32.100	24.075	4.075	20.000
	174.600	130.950	14.274	116.676

Toelichting

In de begroting 2018 wordt een bedrag van € 174.600 onttrokken aan de bestemmingsreserve Fysiek domein. Omdat n.a.v. de update deze taken worden overgedragen naar de deelnemende gemeenten, zijn minder uitgaven gerealiseerd. Middels begrotingswijziging zal over het gehele jaar € 115.500 minder onttrokken worden.

Financiële realisatie t/m september 2018

Bestemmingsreserve Nationale Actieagenda Brainport	Begroting 2018 1e wijz.	tm september	Realisatie	Saldo
BD Nationale Actieagenda Brainport	150.000	112.500	112.500	0
	150.000	112.500	112.500	0

Toelichting

Bij de resultaatbestemming jaarrekening 2016 is een bedrag van € 150.000 gereserveerd ten behoeve van de Nationale Actieagenda Brainport. Verwacht wordt dat in 2018 alle middelen worden besteed.

Bestemmingsreserve Energietransitie	Begroting 2018 1e wijz.	tm september	Realisatie	Saldo
Energietransitie	200.000	150.000	90.000	60.000
	200.000	150.000	90.000	60.000

Toelichting

Bij de resultaatbestemming jaarrekening 2016 is een bedrag van € 200.000 gereserveerd ten behoeve van Energietransitie. Verwacht wordt dat in 2018 niet alle middelen worden besteed. Middels begrotingswijziging zal € 60.000 minder worden onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Algemene reserve Metropoolregio Eindhoven

Aan de algemene reserve van de Metropoolregio Eindhoven zal een bedrag van € 150.000 worden onttrokken. Dit ten behoeve van:

- Taskforce Transitie Landelijk gebied € 50.000
- Kosten inhuur extern interimmanager RHCE € 100.000

REORGANISATIEVOORZIENING SRE

METROPOOLREGIO EINDHOVEN

VOORZIENING REORGANISATIE SRE

De Metropoolregio Eindhoven kent als gevolg van de transformatie aanzienlijke frictiekosten. Het uitgangspunt is echter om deze in het tijdvak tot 2020 volledig af te bouwen. Voor de afbouw zijn de risico's voor het overgrote deel afgedekt door de vorming van voorziening Reorganisatie SRE (besluit Regioraad juni 2013).

Maatregelen om risico te beperken

Om er voor te zorgen dat de boventallige situatie van medewerkers zo beperkt mogelijk is, zijn gedurende de looptijd van het sociaal statuut verschillende instrumenten ingezet:

- Het mobiliteitsbureau Regio-Effect is ingezet bij de herplaatsing van medewerkers.
- Per boventallige medewerker is een mobiliteitsplan opgesteld en wordt per drie maanden een voortgangsgesprek gevoerd.
- Productief maken d.m.v. detacheringen bij andere partijen stimuleren en mogelijk maken.
- De 21 gemeenten zijn benaderd voor uitwisseling van vacatures: gemeenten hebben daarop verschillende gereageerd. (gemeenten hebben ook te maken met de eigen regels m.b.t. openstellen vacatures).
- De gemeenten hebben een portfolio ontvangen met het aanbod dat bij overname van een medewerker in vaste dienst een jaarsalaris zal worden gecompenseerd. Hiervan hebben enkele gemeentes gebruik van gemaakt.
- In het Sociaal Statuut is een stimuleringsmaatregel opgenomen: binnen 1 jaar na boventallig 3 maandsalarissen, 2 jaar 2 maandsalarissen, 3 jaar 1 maandsalaris.

Taakstelling afbouw volledig gerealiseerd

Het aantal nog af te bouwen fte is gedurende de verslagperiode volledig gerealiseerd (ultimo 2017 2,19 fte).

Verloop voorziening reorganisatie

Verloop Reorganisatievoorziening SRE		
Beginsaldo 1-1-2018		1.897.232
<i>Onttrekkingen</i>		
Loonkosten boventallig	476.383	
Premie overname personeel	100.000	
Kosten scholing, van werk naar werk trajecten etc	3.965	
Overige kosten	645	
		580.993
<i>Toevoegingen</i>		
Detacherings- en overige vergoedingen	241.097	
		241.097
Eindsaldo 30-09-2018		1.557.336

Verloop Reorganisatievoorziening SRE - vervolg

Onttrekkingen

Ten laste van de voorziening worden gebracht de salariskosten van de boventallige medewerkers, betaalde premies als gevolg van overname personeel, kosten van mobiliteitsinstrumenten, uitkeringen voormalig personeel, juridische kosten en overige kosten welke te relateren zijn aan de reorganisatie. In totaal bedroeg dit tot en september 2018 ruim € 581.000.

Toevoegingen

Ten gunste van de voorziening komen detacheringsvergoedingen ontvangen voor boventallige medewerkers. Tot en met september 2018 bedroeg dit ruim € 241.000.

Toereikendheid voorziening

De verwachting is dat het saldo van de reorganisatievoorziening eind 2018 voldoende is de lasten tot 2020 te kunnen dekken. Bij de opmaak van de jaarrekening wordt in samenspraak met de accountant de hoogte definitief beoordeeld en vastgesteld.

Afbouw boventallig personeel

Bij de start van de transformatie bedroeg het totaal aantal af te bouwen fte 32,8 (incl. boventalligen SRE Milieudienst). Sindsdien hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de realisatie en de resterende opgave (plaatsing bij de Metropoolregio Eindhoven, overgang van WGR+ medewerkers naar de provincie Noord Brabant, regelingen vroegpensioen en minnelijke regelingen). De afbouw is per heden volledig gerealiseerd:

Stand van zaken	Resterende opgave in fte t/m 2020	Afbouw t.o.v. 1-1-2015
1-1-2015	32,80	
1-10-2015	10,20	-22,6
1-6-2016	8,20	-24,6
31-12-2016	4,06	-28,7
30-6-2017	3,39	-29,4
30-9-2017	2,19	-30,6
30-9-2018	0,00	-32,8
Medewerkers 60+	2,89	
Totaal	2,89	

Binnen de voorziening reteren de verplichtingen betrekking hebbende op medewerkers welke ouder zijn dan 60 jaar of waarmee een regeling is getroffen. De groep 60+ laat gedurende de verslagperiode een afbouw zien van 0,61 fte (van 3,5 fte per 1 januari naar nu 2,89 fte).